

ዓባይ ሆይ አደራ!

ነሐሴ 2 ቀን 2012 ዓም(08-08-2020)

ዓባይም ሞላልን፣ ያሰብነው ሆነልን!

ሲባል የነበረ በዘፈን ቀረርቶ፣

ምኞትና ሃሳብ በእውን ተተክቶ

ደሃ ሃብታም ሳይል ያለውን አዋጥቶ፣

ለማዬት በቅተናል ግድቡ ተሰርቶ።

ጨለማ አሰግዶ፣ ድህነት አጥፍቶ፣

ብዙ የልማት ዘርፍ በሃገር ተስፋፍቶ፣

ተቋም ተዘርግቶ፣ ፋብሪካ ተከፍቶ፣

ሠርቶ የመጠቀም ዕድል ተገኝቶ

የተራበው በልቶ የጠማው ጠጥቶ

በቂ ውሃ ቀርቦ በጉድጓድ በመስኖ፣

ጠፍና በረሃው የእርሻ ማሳ ሆኖ።

1 እርሃብ ቸነፈር ቀሪ ታሪክ ሆኖ

ጥቅም እንደሚሰጥ በስፋት ሲወራ፣

በግድቡ ውጤት ሲመካ ሲኮራ፣

በጉጉት ሲጠበቅ ብዙ ብዙ ሥራ፣

እንዳለፉት ሁሉ የውሸት ደመራ፣

አባይም በተራው ላም አለኝ በሰማይ እንዳይሆን አደራ!

በቅድሚያ ለመላው የኢትዮጵያ ሕዝብ እንኳን ለዚህ የህብረት ሥራ ውጤት አበቃችሁ/አበቃን እላለሁ

ዓባይ የሚለውን ቃል ጠበቅ ስናደርገው ትልቅ የሚል ሲሆን፣ ላላ ካደረግነው ደግሞ ከሃዲ ፣ ቃለአባይ፣ ይሆናል። ለምን ቢባል ለፈለቀበት አገርና ሕዝብ ያልጠቀመ፣ በፈለቀበትና በሚፈሰበት አገር ውስጥ ቀርቶ ጥቅም ያልሰጠ፣ በቦታው ያልተገኘ፣ መሬት ሰንጠቆ ሸለቆ ገብቶ የሚሸሽ ፣ ለባዕዳን

የሚጠቅም ፣ከሃዲ መሆኑን ሊገለጽልን ይችላል።በዚህም ሆነ በዚያ ሲጠራ ኖሮ አሁን ላይ ጊዜ ስለፈቀደ ለሚመነጭበት አገር ሕዝብ ጥቅም እንዲውል ታስቦ መገደቡ ብዙዎች መሪዎችና ተራው ሕዝብ ሲያልሙትና ሲመኙት የነበረ የጋራና ብሔራዊ ደስታ ነው።

በተለያዩ ዘመናት በሥልጣን ላይ የነበሩ መሪዎች የዓባይ ወንዝን በጥቅም ላይ ለማዋል ሲያስቡ ፣እንዲሁም ለአገራቸው ክብርና ልዑላዊነት መሣሪያና ዋስትና አድርገው ሲጠቀሙበት እንደነበር ታሪክ ይመሰክራል። ያ የመሪዎችና የሕዝቡም ህልምና ፍላጎት በዛሬው ትውልድ በተግባር በመገለጹ ለትውልዱ ኩራት ነው።ተፈጥሮ ያደለንን ሳንጠቀምበት ለብዙ ሺህ ዓመታት በከንቱ ሲፈስ የነበረው የዓባይ ወንዞችን በሕዝቡ እርብርብ ይኸው ዛሬ ለጥቅም እንዲውል ተገድቦ ለማዩት በቅተናል።

ይህ እርምጃ የመጀመሪያው እንጂ የመጨረሻው አይደለም፤ሊሆንም አይገባም።የመጨረሻ የሚሆነው የተነገረውና ሕዝቡም ተስፋ ካደረገው ጥቅም ላይ ሲውል ነው።ሕዝቡን ከድቅድቅ ጨለማና፣ለጤናና ለከባቢ ጉዳት ካስከተለው ከኩባትና ጭራሮ ማገዶ ሲገላግለው፣በመስኖ መስመር ዝግጅትና ሥራ ላይ አስተዋጽኦ አድርጎ ሕዝቡን ከርሃብና ድህነት ሊያወጣ በሚችልበት፣በአጠቃላይ ተጨባጭ በሆነ በሕዝቡ ኑሮ ደረጃ፣ የኤኮኖሚ እድገትና ለውጥ በሚያመጣው ተግባር ላይ ሲውል ነው።

የዓባይ ግድብ ለሃገራችን የመጀመሪያውና የመጨረሻው አይደለም፤ከዚህ በፊት ቀድመው የተሠሩና ወደፊትም ሊሠሩ የሚችሉ ግድቦች አሉ፤ ይኖራሉም።የዓባይን ግድብ ጎላ አድርጎ እንዲታይ ያደረገው ከሌሎቹ ግድቦቻችን ትልቅና ሃይል የማምረት አቅሙ ከፍተኛ በመሆኑ ነው።

አዎ ! ከአባይ በፊት በርከት ያሉ ግድቦች በተለያዩ ያገራችን ክፍሎች/ቦታዎች ተገንብተው ሃይል ለማመንጨት ችለዋል፤የሚያመነጨትም ሃይል ከሌሎቹ የአፍሪካ አገራት የበለጠ ነው።ስለሆነም አገራችን በሃይል ማመንጨቱ የመጀመሪያውን ቦታ ይዛለች።ግን የሚያሳዝነው ነገር ሕዝባችን ተጠቃሚ አለመሆኑና የጨለማ ኑሮ በመግፋት ከመጀመሪያው ቦታ ላይ መገኘቱ በላይ ያሉትን የሃይል ማመንጫ ግድቦች እንኳን አለማወቁ ነው።እያለው የማያውቅና ያጣ ሕዝብ!

ከብዙ ዘመናት ጀምሮ በተለይም አሁን ዓባይ አይገደብም ብላ ያዙኝ ልቀቁኝ የምትለው ግብጽ በሃይል ማመንጫ ረድፍ ከአፍሪካ አራተኛ ነች፤ሆኖም ግን ጠቅላላ ሕዝቧን ለ24 ሰዓት በሙብራት ለማንበሽበሽ ችላለች። የዳቦ እጥረትም የለባትም፤ሕዝቡ በርሃብና በቸነፈር አልታወቀም።የም አነሰኝ ብላ ነው በኢትዮጵያ ሕዝብ የጨለማ ኑሮ እየፈነደቀች ዓባይ እንዳይገደብ መሰሎቿን በማሰለፍ እንቅፋት ለመፍጠር ላይ እታች የምትለው።

የህዳሴ ግድቡን ሳይጨምር በዩቦታው ተተክለው የሚገኙት ግድቦች የሚያመነጨት የኤሌክትሪክ ሃይል ለአገር ውስጥና ለኢትዮጵያ ሕዝብ ጥቅም ቢውሉ ኖሮ ሕዝባችን ከጨለማ ኑሮ ተላቆ የዕድገት ደረጃው ከፍ ባለ ነበር።ግን ለአገር ውስጥ ሳይሆን እንደሸቀጥ ለጎረቤት አገራት እየተቸበቸበ መሆኑ ማስረጃ የማያስፈልገው ሃቅ ነው። ስህተት ነው የሚባል ከሆነም የሚመነጨው ሃይል ዩት እንደገባና በምን ጥቅም ላይ እንደዋለ መግለጽ ይገባል።የውጭ ንግድ አካል ከሆነም ለማንና የት እንዲሁም ስንት እንደተሸጠና የተገኘው ገንዘብ ከምን ላይ እንደዋለ የሚመለከተው አካል በተለይም የኤሌክትሪክና ሃይል መስሪያ ቤት የማብራራት ግዴታ አለበት።ይህም ሕዝብ ተስፋ የጣለበትን የህዳሴ ግድብ ለሕዝቡ የሚሰጠውን ጥቅም ሊያመለክት ይችላል።ይህ ካልሆነ ግን የዓባይም ግድብ እንደተቀሩት ግድቦች "ላም አለኝ በሰማይ" ሆኖ ይቀራል። ሕዝቡን የተስፋ እንጀራ ከመመገብ ይልቅ ቀድሞ የተሰሩት ግድቦች ለምን ሕዝቡን ከጨለማ ኑሮ እንዳላወጡት በማያምታታ ሁኔታ ለሕዝቡ መግለጽና ማስረዳት ተገቢ ነው።

የህዳሴ ግድብ ሳይጨመርበት የቀድሞ ግድቦች የሚያመነጨት የሃይል ምርት በተለይም የኤሌክትሪክ መብራት አቅርቦት ለኢትዮጵያ ሕዝብ ከበቂ በላይ እንደሆነ የሌሎችን አገሮች ማዕቀፍና ማወዳደር ሊያረጋግጥልን ይችላል። ቀም ነገሩ ብዙ ምርት ማምረቱ ሳይሆን ምርቱ ለሕዝቡ እንዲዳረስ ማድረግ ላይ ነው። ለሕዝብ ደንታ የሌለው የወንበዴና ዘራፊ ቡድን የሚመራው አገር ሕዝብ ለመከራ የተጋለጠ መሆኑን ከራሳችን ማዕቀፍ በቂ ማስረጃ ነው። ይህ የዘራፊዎችና የሌሎች ስርዓት ካልተወገደ በግድብ ላይ ግድብ ቢሰራ ከጨለማ ኑሮ ፈቀቅ እንላለን፤ ከድህነት እንወጣለን ማለት ዘበት ነው።

በአገራችን ውስጥ ያሉትን የሃይል ማመንጫ ግድቦችና የሃይል ምርት መጠናቸውን ከዚህ በታች ለማቅረብ እወዳለሁ። ዝርዝሩ የሌሎችንም የአፍሪካ አገሮች የግድብ ሥራዎችና የሚያመነጨትን የኤሌክትሪክ ሃይል ብዛት የሚያሳይ ነው። ይህንን ያገኘሁት ከዓለም አቀፍ የውሃና የግድብ ሥራዎች ተቋም በፖስተር መልክ አዘጋጅቶ ባቀረበው የ2019 ዓመት ሪፖርት ላይ ነው። ተክክል ለመሆኑም በሌላ በኩል በጎግልና በመሳሰሉት የመረጃ ምንጮች ለማረጋገጥ ችያለሁ። ያም ሆነ ይህ ሌሎችም ኢትዮጵያዊ ባለሙያዎች ከትትል ሊያደርጉና ማረጋገጥ ይጠበቅባቸዋል። የዓለም አቀፍ ተቋም በአፍሪካ የየአገራቱን የኤሌክትሪክ ሃይል ምርት በሰንጠረዥ ካቀረበው ሰነድ በፊት ከላይ በጠቀስኳቸው ምንጮችና በኢትዮጵያ ኤሌክትሪክና መብራት ሃይል ባለሥልጣን በኩል ያገኘሁትን መረጃ ለማቅረብ እወዳለሁ።

በዓለም አቀፍ ሰነድ መሰረት አገራችን ኢትዮጵያ ከአፍሪካ አገሮች ሁሉ በአንደኛ ደረጃ የተቀመጠች ሲሆን የምትከተለው ደቡብ አፍሪካ ናት። በሰብተኛነት አንጎላ፣ በአራተኛነት ደግሞ ለኢትዮጵያ እራስ ምታት ሆና የኖረችውና አሁንም በአባይ ግድብ ላይ ያዙኝ ልቀቁኝ የምትለው አገር ግብጽ ነች። ይህችው ጉደኛ አገር ናት ከኢትዮጵያ ያነሰ ሃይል አመንጭታ ሕዝቧን ለሃያአራት ሰዓት የኤሌክትሪክ ሃይል ተጠቃሚ አድርጋ በኢትዮጵያ ሕዝብ ላይ የጨለማ ኑሮ እንዲኖር የምትፈርደው። የግብጽ ሌላው ፍላጎቷ ኢትዮጵያ የአክራሪ እስላም ሃገር ሆና ማዕቀፍ ወይም ፈራርሳ ስርጎ በመግባት በመዳኗ ውስጥ በማሳደር አባይን ከምንጩ መቆጣጠር ነው። ያንን የዘመናት ምኞቷን አሁን አገራችን በጎሰኞች ስርዓት በምትታመስበት ወቅት በቅጥረኛ ባንዳዎች በኩል አሳካለሁ በማለት ጥረት በማድረግ ላይ ብትሆንም ግን አይሳካላትም። የኢትዮጵያ ሕዝብ እንደ ሁሌውም በመጣችበት መንገድ አሳፍሮ ይመልሳታል የሚል እምነት አለኝ። ለዚያ ዋስትናው በቅርብ እርቀት ላይ ያሉትን አገር በቀል ተላላኪዎች፣ ባንዳዎችና ጆሮ ጠቢዎቿ ላይ የማያዳግም እርምጃ መውሰድ ነው። በአገራችን የተለምዶ አባባል

ጠላትማ ምንጊዜም ጠላት ነው፤

አስቀድሞ መምታት በቅርቡ ያለውን፤

ባንዳ፣ ተላላኪ፣ ጆሮ ጠቢውን ነው። ይባል የለ!

እነሱን አቅፎ ሰላም ና ያገር ህልውና ሊከበር አይችልም፤ ቢከበርም ብዙ መስዋእት ያስከፍላል። ያለውን ሥርዓት መለኮታዊ አድርጎ ማዕቀፍም አንዱ ድክመት ነው። በውጭ ሃይሎች/መንግሥታት ተደግፎና ሰልጥኖ የመጣ፣ ለእነሱም ጥቅም የሚቆም መሆኑን ማወቅና ማጋለጥ ተገቢ ነው።

በአገራችን ያሉት የሃይል ማመንጫ ግድቦች ዝርዝር የሚከተለው ነው።

የግድቡ ስም	የሚያመነጨው ሃይል	የተገነባበት ዓመት እክለ
አባ ሳሙኤል	6,6 ሜጋዎት	1932

ቆቃ/አዋሽ 1	43 ሜጋዋት	1960/1966
አዋሽ 2+3	64 ሜጋዋት	1971
ፊንጫ	134 ሜጋዋት	1973
ፊንጫ አመርቲንሽ	95 ሜጋዋት	2011
ግልገል ጊቤ 1	184 ሜጋዋት	2004
ግልገል ጊቤ 2	420 ሜጋዋት	2010
ግልገል ጊቤ 3	1870 ሜጋዋት	2016
መልካ ዋኬና	153 ሜጋዋት	1989
ጣና በለስ	460 ሜጋዋት	2010
ተከዜ	300 ሜጋዋት	2010
ጢስ አባይ	84,4 ሜጋዋት	1953/2001
ገናሌ ዳዋ	254 ሜጋዋት	2017
በጠቅላላው	4068 ሜጋዋት የመነጨ ሲሆን	

ስራቸው ያልተጠናቀቁት ግድቦች

ኮይሻ	2160 ሜጋዋት
ገናሌ ዳዋ	257 ሜጋዋት
ትልቁ የህዳሴ ግድብ	6450 ሜጋዋት
ድምር	8867 ሜጋዋት

የተጠናቀቁትና በግንባታ ላይ ያሉት ግድቦች ሲጠናቀቁ 12,935 ሜጋዋት ይሆናል።ይህ የሃይል ክምችት ከዚህ በታች በተዘረዘሩት መስኮች የተገኘውን የሃይል መጠን አይጨምርም።

ከእንፋሎት ወይም ከፍል ውሃ/Geothermics/ የሚገኙት የኤሌክትሪክ ሃይል መጠኖች የሚከተሉት ናቸው

አሉቶ 1	ላንጋኖ	7.3 ሜጋዋት	1998 እአአ
አሉቶ 2		75 ሜጋዋት	
በግንባታ ላይ ያሉና ገና ጥቅም ያልሰጡ			
ተንዳሆ	ዱብቲ	10 ሜጋዋት	
ኮርቤቲ 1	ሻሼመኒ	10 ሜጋዋት	

ኮርቤቲ 2	ሻሼመኒ	50 ሜጋዋት
ቱሉሞዬ 1	አርሲ	50 ሜጋዋት

በዚህ ዘርፍ እስከ 2027 እኩል ድረስ 1020 ሜጋዋት ለማመንጨት ከባለሀብቶች ጋር ስምምነትና እቅድ አለ።

ሌላው ደግሞ ከጸሃይ ጨረር/Solar park/ የሚገኝ የኤሌክትሪክ ሃይል ነው። በዚህ በኩል ብዙም የሚያመረቃ ውጤት ባይኖርም በንድፍና ዕቅድ ደረጃ መያዙ ታውቋል። ከእቅዶቹም ውስጥ

መተሃራ ውስጥ በ2019 እንደሚያልቅና 100 ሜጋ ዋት ያመነጫል ተብሎ የተጠበቀውና ተግባር ላይ ያልዋለው ይገኝበታል።

Thermal/ ICSTermal plant ይህ የኤሌክትሪክ ሃይል የሚመነጨው ከእርሻ ምርት ገለባና አረም፣ ከቅጠላቅጠል፣ አታክልትና ፍራፍሮ ትርፍራፊ፣ ከቁሻሻ ቃጠሎ የሚገኝ ሲሆን በዚህ ግዙፍ አምራችና ተጠቃሚ የሆኑት የትልልቅ እርሻ በተለይም የሸንኮራ አገዳ /ስኳር አምራች በሆኑት ፋብሪካዎች ናቸው። ፋብሪካዎቹ የሚያገኙትን ሃይል መልሰው ለፋብሪካው ማንቀሳቀሻና ለመብራት አገልግሎት ሲጠቀሙበት የተረፉትን ለሌላ ተጠቃሚ በመሸጥ ገንዘብ ያገኙበታል። መንግሥትና አንዳንድ ተቋማት የአምራቾቹ ደንበኞች ናቸው። የመብራት ሃይል መስሪያ ቤትም አንዱ ሸማች ነው።

ጎን ለጎንም በአዲስ አበባ ከከተማው ኑዋሪ ቤት የሚሰበሰበው ቁሻሻ ተሰብስቦ ለተመሳሳይ ተግባር ይውላል። በተለምዶ ቁሼ ተብሎ በሚጠራው ቦታ ላይ የተገነባው የቁሻሻ ማቃጠያ የኤሌክትሪክ ሃይል በማመንጨቱ ተግባር ላይ ተሰማርቷል። ይህ የሃይል ማመንጫ 110 ሜጋዋት ያመነጫል ተብሎ የሚጠበቅ ሲሆን አሁን ያለው አቅሙ ግፋ ቢል 50 ሜጋዋት ነው። ከዚያ ውስጥ አሁን የሚያመርተው ከ25 ሜጋዋት አይበልጥም። የዚህ ድርጅት ባለቤቱ ግን ማን እንደሆነ አይታወቅም። ከዩቤቱ ተሰብስቦ በሚቃጠለው ቁሻሻ በሚገኘው የኤሌክትሪክ ሃይል የከተማው ሕዝብ ቀርቶ በቁሼ አካባቢ የሚኖረው ሕዝብ ተጠቃሚ መሆኑ ያጠራጥራል። በገዛ ዳቦዬ ልብልቡን አጣሁት እንዲሉ! ምናልባት የከተማው አስተዳደርና ግለሰቦች የገነቡት ሊሆን ይችላል። ቅድሚያም ለትልልቅ ሆቴሎችና የመዝናኛ ቦታዎች ስለሚሆን የሕዝቡ እጣ ፋንታ እንደተለመደው ያው በገሌ ነው። ትላልቅ ሆቴሎችና የንግድ ተቋማት ከመብራት እጦት የተነሳ የራሳቸው ኤሌክትሪክ ማመንጫ ጀኔሬተር መኖሩ ግድ ሆኖባቸዋል። በሳምንት ውስጥ ቢያንስ ለሶስት ቀናት መብራት በማይገኝበት ከተማ ሌላ አማራጭ እንዲኖር ማድረግ ግዴታ ነው።

የቁሻሻው መሰብሰብ የሚሰጠው ጥቅም ቢኖር ለከባቢው ጽዳትና፣ ከቁሻሻ ጋር ተያይዞ ለሚመጣው በሽታ ሙሉ ለሙሉም ባይሆን በከፊል ለመቀነስ ያስችላል፤ በስፋት መለመድ ያለበት እንቅስቃሴ ነው። በጽዳት ጥበቃው ዙሪያ ለተሰማሩት ሰዎች የሥራ ዕድል መፍጠሩ ሌላው ተጨማሪ ጥቅም ነው።

በዚህ የቃጠሎ የሃይል ማመንጫ ተግባር ውስጥ የተሳተፉትና የሚያመርቱት የኤሌክትሪክ ሃይል መጠን እንደሚከተለው ነው።

ወንጂ ሸዋ ሱካር ፋብሪካ	አዳማ	30 ሜጋዋት
መተሃራ ስኳር ፋብሪካ	መተሃራ	9 ሜጋዋት
ፊንጫ ስኳር ፋብሪካ	ፊንጫ	30 ሜጋዋት

ከሰም ስኳር ፋብሪካ	አሚባራ	26 ሜጋዋት
ተንዳሆ ስኳር ፋብሪካ	አሳይታ	60 ሜጋዋት
አሞ ኩራዝ 1 ስኳር ፋብሪካ	ኩራዝ	45 ሜጋዋት
አሞ ኩራዝ 2 ስኳር ፋብሪካ	ኩራዝ	60 ሜጋዋት
አሞ ኩራዝ 3 ስኳር ፋብሪካ	ኩራዝ	60 ሜጋዋት
አሞ ኩራዝ 4 ስኳር ፋብሪካ	ኩራዝ	120 ሜጋዋት

ጠቅላላ 440 ሜጋዋት ሲሆን ከዚህ ውስጥ በጥቅም ላይ የዋለው 167 ሜጋዋት ብቻ ነው። ሌላው ዩት ገባ? በተጨማሪም ግንባታው ተጀምሮ ያልተጠናቀቀው

በጋዝ የሚንቀሳቀሰው የአዲ ጉደን ፕሮጀክት 500 ሜጋዋት የኤሌክትሪክ ሃይል እንደሚያቀርብ የሚጠበቅ ሲሆን ግንባታው ባለፈው ዓመት በማርች ወር 2019 እንደተጀመረ መረጃው ያሳያል።

በዚህም በዚያም ሆኖ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚመረተው የኤሌክትሪክ ሃይል ጠቅላላ ድምር

ከግድቦች	4068 ሜጋዋት
ከእንፋሎት/ፍል ውሃ	82,3 ሜጋዋት
ከጽሃይ ጨረር	0000
ቅጠላቅጠል፣ ገለባና ከቁሻሻ ቃጠሎ (ባዮተርማል)	167 ሜጋዋት
በጠቅላላው	4317,3 ሜጋዋት

ይህ ከዚህ በላይ የቀረበው ዝርዝር ከኢትዮጵያ ሙብራትና ሃይል ባለሥልጣን (EELPA/Ethiopian Electric Light and Power Authority) ከጎግልና ከሌሎች መረጃ ምንጮች ያገኘሁት ሲሆን በዓለም አቀፉ የውሃ ግድብ ሥራና የሃይል ማመንጫ ምዝገባ ቢሮ በኩል ያገኘሁት ዝርዝር መረጃ ደግሞ የሚከተለውን ይመስላል።

ዝርዝሩን ያገኘሁት አሁን በቅርቡ ነው። እስካገኘው ድረስ አገራችን እንደዚህ ያለ የኤሌክትሪክ ሃይል አመንጭና ባለቤት መሆኑን አላውቅም ነበር። ሕዝቡም ቢሆን አለማወቁን ከገለጽኩላቸው ጥቂት ሰዎች ለመረዳት ችያለሁ።

ምንም እንኳን ለኤሌክትሪክ ሃይል ማመንጫ ግድብ መሰራት እንዳለበት ባምንም፤ ለሕዝቡ ጥቅም ካልዋለ ከንቱ ነው እላለሁ። ጎን ለጎንም እስከ አሁን ድረስ በአገር ውስጥ ጥቅም ሳይሰጡ በከንቱ የሚፈሱ ወንዞችና ጅረቶች ለመስኖ ሥራ ቢውሉ ለእህል እርዳታ የምንዘረጋው የልመና እጅ ይታጠፍ ነበር። ከሚያሳፍርም ተደጋጋሚ ድርቅ፣ እረሃብና ድህነት ለመዳን ይቻል ነበር እላለሁ። ቅድሚያና ትኩረትም በዚህ መስክ ቢሰጠው የተሻለ ነው የሚል እምነት አለኝ።

ኢትዮጵያውያንም እውነት ላገራችን እድገትና ለሕዝቡ ኑሮ መሻሻል የምናስብ ከሆነ፣ ነዋሪውና መሰራቱ ሕዝብ የከተማ ባለቤትነቱ በተካደበት፣ የመኖር ዋስትና ባጣበት ሁኔታ በከተማ የድንጋይ ቤት ሰርቶ በማከራዩት ገንዘብ የመሰብሰቡን ውድድርና ሩጫ ትተን ወይም ቀነስ አድርገን ገንዘባችንን በሌሎች

ልማታዊ እንቅስቃሴዎች በተለይም በእርሻው ዘርፍ ላይ ብናውለውና አገራችን ከምግብ ልመና ብትወጣ የበለጠ ደስታ ባለቤቶች እንሆናለን እላለሁ። ያንን ሊያስተካክል የሚችለው ኢትዮጵያዊ የሆነ መንግሥትና ተቋም ሲመሰረት ነው። ብዙሃኑን ጥርጣሬና ስጋት ውስጥ የከተተው፣ ለተደጋጋሚ አደጋም ያጋለጠው ይኸው የጎሰኞች ስርዓት መኖሩ ነው።

ከአርባ ስድስት ዓመት በፊት በ1966 ዓም እኔና ለውጥ ፈላጊ ጉዋደኞቼ የወታደሩን ክፍል በመንግሥት ላይ አስነሳችሁ ተብለን በታሰርንበት ጊዜ በእስር ቤት ባወጣነው “ተነሳ ተራመድ” በሚለው መዝሙርም ላይ

ወንዞች ይገደቡ ይዋሉ ለልማት፤

በከንቱ ፈሰዋል ለብዙ ሽ ዓመታት።

የሚል የጥሪና ማሳሰቢያ መልእክት ተላልፎ ነበር።

ይህንን ጽሁፍ ካዘጋጀሁት ወራቶች ቢያልፉም በህዳሴ ግድብ እርብርብ ላይ ጥቁር ነጥብ እንዳይጥል፣ ብሎም ግብጽ ለከፈተችው ዘመቻ መጠቀሚያ እንዳይሆን በማሰብ ቢያንስ የውሃ ሙሌቱ ተጀምሮ መቆም የማይቻልበት ደረጃ ላይ እስኪደርስ ድረስ ጠብቄ ለሕዝቡ ለማቅረብ በወሰንኩት መሰረት ይኸው አሁን ለሕዝቡ አቅርቦታል። ሕዝቡ የአባይን ግድብ ሂደት እለት በእለት እንዲከታተልና ተጠናቆ ሥራው ሲጀምር ቃል የተገባለት እውን እንዲሆንና የሌሎቹንም ግድቦች የሃይል ምርት እንዲያውቅ፣ ባለቤትነቱን እንዲያረጋግጥና የት ገባ ብሎ እንዲጠይቅ ጊዜው አሁን ነው እላለሁ። ገና ብዙ ግድቦች መሠራት አለባቸው የሚል እምነትና አቋም አለኝ።

ሌላው መነሳት ያለበት ጥያቄ እቅዱ ሲወጣ የዛሬ ዘጠኝ ዓመት ለግድቡ ሥራ ከ80 ቢሊዮን የኢትዮጵያ ብር(5-6 ቢሊዮን ዶላር) በላይ እንደሚያስፈልግ የተገለጸ ቢሆንም ሥራው አሁን ከደረሰበት ደረጃ ላይ ለመድረስ ከ120 ቢሊዮን ብር በላይ እንደወጣ የሚመለከተው ክፍል ገልጿል። ከዚያ ውስጥ 13 ቢሊዮን ብር ከሕዝብ የተሰበሰበ እንደሆነ በቅርቡ መግለጫ ሰጥቷል። ታዲያ ይህ ከሆነ ቀሪው ከ100 ቢሊዮን ብር በላይ የሆነው ከየት መጣ? መልስ ይፈልጋል። የአገር ውስጥ ወይም የውጭ አገር ተቋማትና ባለሀብቶች በሽርክና ገብተውበትም ከሆነ ለሕዝቡ ቢገለጽ መልካም ይሆናል።

በተጨማሪ መዘንጋት የሌለበት ነገር የህዳሴ ግድቡ ያለበት ቦታ አመራረጥ ብዙ ጥርጣሬዎችን ሊጭር እንደሚችል ከግምት ውስጥ ማስገባቱ ነው። በአገራችን የሰፈነው የጎሳ ማንነት ስርዓት ያዋቀረው የክልል “መንግሥት” ካልተወገደ በግድቡ ባለቤትነት ላይ ችግር ሊከሰት እንደሚችል ነው። እንደሚታወቀው ስርዓቱ በክልሎች ቅምር የተሰናዳ ነው። ሕገመንግሥት ተብዬውም የተገንጠዮች ሰነድ ክልሎች የራሳቸውን ዕድል በራሳቸው የመወሰን እስከ መገንጠል ድረስ ያላቸውን መብት ያውቃል። ግድቡ ደግሞ ቤኒሻንጉል በሚባል ከጎጃም ክፍለሀገር፣ ከመተክል አውራጃ ተባብሮ ሀወሃት/ኢሕአዴግ በፈጠረውና በቅርበት ሊቆጣጠረው በሚችለው ክልል ውስጥ የሚገኝ ነው። አሁን ሁሉም ክልል እንኳን በውስጡ ያለውን ቀርቶ በአጎራባች ክልል ውስጥ ያለውን መሬትና የተፈጥሮ ሃብት እዩነጠቀ ለወደፊቱ እመሰርተዋለሁ ለሚለው አገር እራሱን በማጠናከር፣ ሃብት በመሰብሰብ ላይ መጠመዱ የሚካድ አይደለም። ታዲያ የኢትዮጵያ ሕዝብ ከዳር እስከዳር የኔ ብሎ የተሳተፈበት የህዳሴ ግድብ ህልውና ማረጋገጫው ምንድን ነው? የሀወሃት ስትራቴጅም ከግድቡ ምስረታ ጋር ይህንኑ የተከተለ እቅድ እንዳለው ፍንጮች ይጠቁማሉ። ቤኒሻንጉል ብሎ ክልል ሲመሰርት ለኑዋሪው አስቦ

እንዳልሆነ ሊሰመርበት ይገባል። ቀደም ሲል ኤርትራን አስገንጥሎ ኢትዮጵያን የወደብ በሮቹን በማሳጣት ትግራይ ትግርኛ የሚል አገር እመሠርታለሁ ብሎ እቅድ እንዳወጣው ሁሉ ይህንንም በኒሻንጉልን አስገንጥሎ በፌዴሬሽን ስም ክልሉን በመዳፉ ውስጥ አስገብቶ የለም መሬትና የህዳሴው ግድብ ባለቤት የመሆኑ ፍላጎት እንዳለው መዘንጋት አይገባም፤ በተጨማሪም የአባይን ወንዝና ግድቡን ከውጭ አገር በተለይም ከአረቦችና ከሌሎቹ የመካከለኛው ምስራቅ አገሮች ጋር የመደራደሪያ መሣሪያ ሊያደርገው ይችላል።ያንን ተረድቶ እንዳይሳካ ማድረግ ተገቢ ነው።ለዚያ መፍትሔና ዋስትናው በኢትዮጵያ የሰፈነውን የጎሳ ስርዓትና የሱ አካል የሆኑትን ሕገመንግሥት መቀየርና ክልል የተባለ የልዩነት ግምብ ማፍረስ ነው።ሕዝብ በጎሳ ማንነቱ ሳይሆን በኢትዮጵያዊ ዜግነቱ እንዲያምን ማድረግ ነው።አሁን የሚታዩው የእርስ በርስ እልቂት፣ሰላም ማጣትና ተስፋ መቁረጥ የዚህ የጎሳኞች ስርዓት ውጤት ነው።አገር ከዚህ በተለይ መልክ ከተዋቀረ አፈናቃይና ተፈናቃይ፣አሸባሪና ተሸባሪ አይኖርም።በኢትዮጵያዊነት መንፈስ ተባብሮ በመሥራት ያድጋል፣ይጠቀማል ኑሮው ይሻሻላል።ያ ካልሆነ ግን እርስ በርሱ እይተላለቀ ከድህነት ሳይወጣ ለውጭ አገር ወራሪ የተመቼ ሆኖ ይቀራል። እንኳንስ ሰው ሰራሽ መብራት ቀርቶ የተፈጥሮ ጸሃይ ብርሃን በነጻነትና በሰላም ለመጠቀም አይችልም።ከዛም በላይ አገረቢስ ይሆናል።

በዓለም አቀፉ ድርጅት የቀረበው ስዕላዊና አሃዛዊ ዝርዝር ከዚህ በታች ያለውን ይመስላል።

ዝርዝሩ የደበዘዘና ቦታ ላለመውሰድ የተጠጋጋና ያሳነስኩት በመሆኑ አጉልቶ ለማዬት በሚያስችላችሁ ዘዴ እንድትጠቀሙ ከወዲሁ ላሳስብ እወዳለሁ።

ኢትዮጵያ በነጻነትና በአንድነት ለዘላለም ትኑር!

ያወቁትን ማሳወቅ የደፋሮችና የሃቀኞች ግዴታ ነው!!ዝምታ የፈሪዎችና የሬሳ፣ መናገር የህያው ድርሻ ነው።

Song Loulou	384
-------------	-----

Central African Republic

Boali 1 and 2	18.65
---------------	-------

Gilgel Gibe I	184
---------------	-----

Gilgel Gibe II	428
----------------	-----

Gilgel Gibe III	1870
-----------------	------

Grand Ethiopian Renaissance Dam ★	6450
-----------------------------------	------

Installed capacity in each country

Ethiopia	3822MW
----------	--------

South Africa	3595MW
--------------	--------

Angola	3083MW
--------	--------

Egypt	2876MW
-------	--------

DRC	2704MW
-----	--------

Zambia	2397MW
--------	--------

Mozambique	2191MW
------------	--------

Nigeria	2064MW
---------	--------

Sudan	1923MW
-------	--------

Morocco	1770MW
---------	--------

Ghana	1584MW
-------	--------

Zimbabwe	1076MW
----------	--------

Côte d'Ivoire	879MW
---------------	-------

Kenya	826MW
-------	-------

Uganda	761MW
--------	-------

Uganda	768MW
--------	-------

Cameroon	747MW
----------	-------

Tanzania	572MW
----------	-------

Guinea	368MW
--------	-------

Malawi	364MW
--------	-------

Namibia	347MW
---------	-------

Gabon	331MW
-------	-------

Source:

International Hydropower Association 2019 Hydropower Status Report

Dams in Africa

Including both existing projects
are mapped out across Africa

INTERNATIONAL WATER POWER AND DAM CONSTRUCTION

Map details

Project Capacity (MW) ● planned ■ pumped storage ★ under construction

Country	Project Name	Capacity (MW)	Status						
Algeria	Elger	72.1	planned						
	Beni Bahdel	1.8	planned						
	Bou Hanifa	8.2	planned						
	Darguouch	75.5	planned						
	Ertoguzine	76	planned						
	Feray	500	planned						
	Hama	164	planned						
	Ighit Jouda	25	planned						
	Mallat-awi (pumped)	6.4	planned						
	Melouche	109	planned						
Angola	Caribambe	860	planned						
	Cavenda	530	planned						
	Chicapa I	16	planned						
	Lupe II	1.5	planned						
	Lupe	60	planned						
	Lupe Dam	2088.5	planned						
	Lomaum	50	planned						
	Matubas	26.8	planned						
	Matela Power Station	51	planned						
	Quimisha	56	planned						
Burkina Faso	Bagre	16	planned						
	Kampenga	14	planned						
	Burundi	8	planned						
	Ruegura	18	planned						
	Edea	264	planned						
	Kpae	485	planned						
	Lagdo	72	planned						
	Lom Pangar	20	planned						
	Memvele	211	planned						
	Song Loulou	384	planned						
Central African Republic	Boali 1 and 2	18.65	planned						
	Levassier	18.8	planned						
	Moukoko	130	planned						
	Moukoko-Bidou	25	planned						
	Ayame 1	—	planned						
	Ayame 2	—	planned						
	Buyo	—	planned						
	Koussou	—	planned						
	Soubra	275	planned						
	Taabo	—	planned						
Democratic Republic of the Congo	Inga 1	1350	planned						
	Inga 2	1420	planned						
	Koro	18	planned						
	Mubaya	11	planned						
	Mulwanga	9.4	planned						
	Mwadingusha	71	planned						
	Nzila I	108	planned						
	Nzila	280	planned						
	Rothuru	13.8	planned						
	Ruzizi I	30	planned						
Ruzizi II	44	planned							
Zongo II	150	planned							
Egypt	Aswan High	2100	planned						
	Aswan Low	582	planned						
	Eina	80	planned						
	New Assiut Barrage	32	planned						
	New Naga Hammadi	64	planned						
	Ethiopia	Awash II	36	planned					
		Awash III	36	planned					
		Beles	660	planned					
		Fincha	134	planned					
		Genale Dawa III	256	planned					
Gilgel Gibe I		184	planned						
Gilgel Gibe II		428	planned						
Gilgel Gibe III		1870	planned						
Grand Ethiopian Renaissance Dam		6450	planned						
Guinea		Kaleta	—	planned					
	Garabo	—	planned						
	Souapiti	—	planned						
	Kenya	Gitari	—	planned					
		Itaru	—	planned					
		Kamburu	—	planned					
		Kapleja	—	planned					
		Kianjere	—	planned					
		Kimbaruma	—	planned					
		Masinga	—	planned					
Siba		—	planned						
Sonda Aturo		—	planned						
Tagabi 2		—	planned						
Lesotho	Katse Dam (Muela)	110	planned						
	Liberia	Mount Coffee	88	planned					
		Madagascar	Andakalala	91	planned				
			Antelontona I and II	84	planned				
			Mandraka	24	planned				
			Malawi	Kapichira	128	planned			
				Ndiza	34	planned			
				Nkhulala	120	planned			
				Ruo	65	planned			
				Mali	Katiba	—	planned		
Tekono					—	planned			
Mali	Felou				63	planned			
	Gouina	140			planned				
	Mankassal	200			planned				
	Satibo	0.15			planned				
	Selinguie	44	planned						
	Mauritius	Champegne	30		planned				
		Leval	10		planned				
		Mulkaona Dam	0.15		planned				
		Tamara Falls	11	planned					
		Morocco	Adharrumien	200	planned				
Al Massira			455	planned					
Al Wahda			128	planned					
Al Wahda			240	planned					
Albi al Fass			240	planned					
Al Queder			30	planned					
Bin et Ouidane	135		planned						
Bouferra	18		planned						
El Kansera	190		planned						
PS El Menzel II	300		planned						
Mozambique	Cahora Bassa	2075	planned						
	Namibia	Ruacana	110	planned					
		Niger	Kandadi	110	planned				
			Nigeria	Jebba	540	planned			
				Rwanda	Nyabwenge	28	planned		
					Rukara	3.6	planned		
					Rusumo Falls	80	planned		
					Senegal	Salonegama	128	planned	
						Sierra Leone	Bumbung	50	planned
							Bumbung II	50	planned
South Africa							Orkneyberg	1000	planned
	Garap						360	planned	
	Inguu	1332					planned		
	Merino	4	planned						
	Palmet	400	planned						
	Stekfontein	190	planned						
	Sol Plaatje	3	planned						
	Vanderkloof	360	planned						
	Sudan	Jebel Aulia	30	planned					
		Kayhm el Garba	10	planned					
Lusnanfay		24	planned						
Merowe		1280	planned						
Roseires		1800	planned						
Upper Atbara and Seit		135	planned						
Swaziland		Edwaleni	18	planned					
		Ezuleini	20	planned					
		Maguduna	5.6	planned					
		Maguga	19.8	planned					
	Tanzania	Hale	21	planned					
		Kidatu	200	planned					
		Kihansi	390	planned					
		Mtera	80	planned					
		Ndolela	0.79	planned					
		Togo	Nangbete	40.6	planned				
Tunisia			Sidi Salem	30	planned				
			Uganda	Adokoband	8	planned			
				Ayaga	690	planned			
				Budoge (Mlukuku II)	1.1	planned			
	Buagan			205	planned				
	Tumba			163.2	planned				
	Kabalega			5	planned				
	Kanungu			6.4	planned				
	Kasumba			600	planned				
	Kira	280		planned					
Mafika (Muvumbi)	6.5	planned							
Zambia	Chimbohe Falls	6	planned						
	Ishele Ishele	120	planned						
	Kafue Gorge	900	planned						
	Kafue (North)	960	planned						
	Lusnanfay	24	planned						
	Lomisa	16.6	planned						
	Mulongochi	37	planned						
	Musonda	3	planned						
	Victoria Falls	308	planned						
	Zimbabwe	Hwange	2.2	planned					
Hwange		2.2	planned						
Kariba (South)		666	planned						
Kupinga		1.6	planned						
Pungwe		2.7	planned						
Pungwe B		16.8	planned						
Pungwe C		4.3	planned						
Tsanga A		4.3	planned						
Tsanga B		2.8	planned						
Tobwa Mukosi		12	planned						

Installed capacity in each country

Ethiopia	3822MW	Zimbabwe	1076MW	Algeria	269MW	Sierra Leone	64MW
South Africa	3595MW	Cote d'Ivoire	879MW	Congo	242MW	Eswatini	60MW
Angola	3083MW	Kenya	826MW	Mali	180MW	Mauritius	60MW
Egypt	2876MW	Uganda	761MW	Madagascar	164MW	Burundi	57MW
DRC	2704MW	Uganda	768MW	Reunion	134MW	Togo	49MW
Zambia	2377MW	Cameroon	747MW	Equatorial Guinea	128MW	Mauritania	48MW
Mozambique	2191MW	Tanzania	572MW	Rwanda	105MW	Benin	33MW
Nigeria	2064MW	Guinea	368MW	Liberia	93MW	Burkina Faso	32MW
Sudan	1923MW	Malawi	364MW	Senegal	81MW	Central African Republic	19MW
Morocco	1770MW	Namibia	347MW	Lesotho	73MW	Sao Tome and Principe	2MW
Ghana	1584MW	Gabon	311MW	Tunisia	66MW		

Source: International Hydropower Association 2019 Hydropower Status Report

INTERNATIONAL
WATER POWER
AND DAM CONSTRUCTION
Water P



Hydropower and dams in Africa

Key hydropower and dam projects, including both existing projects and facilities under construction, are mapped out across Africa

